

COLLEGEREEKS RESSENTIMENT, EEN KORTE TERUGBLIK

Marlies Wijnen, 16 april 2021

De hele notie van uitgestelde gevoelens, want daar gaat de reeks over, gecombineerd met de explosieve kwaliteit van woede is behalve een actueel thema ook om persoonlijke redenen een onderzoek waard. Dankzij het boek 'Fonkelend van woede' van Soraya Chemaly is het inmiddels evident dat vrouwen-en-woede een hachelijke combinatie is, althans zo wordt het ervaren. Woede zou niet vrouwelijk zijn, een zwakgebod, opent een doos van Pandora, bederft de sfeer etc. etc. Als vrouw bouw je daardoor een machtig arsenaal aan ressentimenten op, je verinnerlijkt de woede. Niet voor niets zijn het probleemjongens die overlast geven en probleemmeisjes die zichzelf mutileren.

Kijken we verder, dan zien we dat dit taboe op woede ook geldt voor zwarte mensen en andere 'minderheden'. Chemaly beschrijft bijzonder smakelijk en soms hartverscheurend wat dit voor effect heeft op zwarte en migrantenvrouwen

Woede en ergernissen opgekropt omdat ze onzichtbaar moesten blijven. Niet moeilijk te raden dat als de woede toch naar bovenkomt, de ongeoeffenden nauwelijks raad weten met deze krachtige energie. Als een oncontroleerbaar, zelfs onbekend talent dat eerst gepolijst en ontwikkeld moet worden. 'Train your dragon' in plaats van 'kill your dragon'.

Nico leidt ons in zijn reeks langs historische perspectieven op woede en ressentiment, op historisch gegroeide kwaliteiten die voor de 'winnaars' beduidend anders zijn dan voor de 'verliezers' en op een historisch gegroeide kijk op gelijkheid als streven en perspectief. Een van de voor mij wonderbaarlijkste conclusies was dat in de geschiedenis van de mensheid 'gelijkheid' als iets gevaarlijks en zeer onwenselijks werd gezien. Waar ik – hoopvol en argeloos – weerstand tegen gelijkheid afdeed als 'achterhoedegevecht', liet Nico's studie ons zien dat er wel degelijk hele oude en hardnekkige krachten spelen die vrijwel onmogelijk uitsterven. Een pijnlijke les maar wel een hele goede.

Nico toont aan dat er zeker maatschappelijke veranderingen zijn, ook ten aanzien van - het uiten van - woede. Er kan meer woede worden geuit door 'machtelozen' en er wordt in onze samenleving met meer begrip op gereageerd. De elite doet dus – ogenschijnlijk – meer aan zelfrelativering. En meer en meer 'machtelozen' proefden macht in 'transitiewoede', een begrip van Nussbaum: woede niet gericht op wraak maar op verbeteren van de toekomst. Een mooi voorbeeld hiervan speelde ten tijde van de collegereeks: de zwarte Democratische senaatskandidate Stacey Abrams had haar grote woede over het onrechtmatig afpakken van haar senaatszetel door de Republikeinen in 2016 omgezet in een vier jaar lange actie om alle zwarte kiezers in haar staat hun stemrecht terug te bezorgen. Door haar inspanningen wonnen de Democraten in Georgia, een ongekende uitslag die voor een groot deel Biden zijn overwinning heeft bezorgd.

Inmiddels is de reeks al ruim een half jaar online met vallen en opstaan verdergegaan. We hebben allemaal leren Zoomen, zeker een winstpunt. Maar de lijn vasthouden was eigenlijk niet te doen, vooral toen er keer op keer voor langere periodes helemaal geen colleges konden worden gegeven.

Maar we gaan ons zeker herpakken! 28 april verschijnt het boek van Nico waarin we integraal zijn studie en bevindingen kunnen lezen. Het haalt in een klap al het geleerde weer boven. Ergens dit jaar zal er weer sprake van kunnen zijn gezamenlijk college te volgen en de reeks af te sluiten.